

Ärendenummer NV- 0627422

Svenskt Friluftslivs återkoppling på Förslag till nationell strategi för skyddad natur

Inledning

Tack för möjligheten att ge återkoppling på detta viktiga arbete för klimatet och för en miljömässigt hållbar utveckling i samhället och i den svenska skogen.

Svenskt Friluftsliv är en paraplyorganisation för 28 ideella friluftorganisationer i Sverige som tillsammans har 2 miljoner medlemskap, varav minst 300 000 är barn och ungdomar. Tillsammans består organisationerna av närmare 7 000 lokala- och regionala föreningar som varje år aktiverar och engagerar ett stort antal människor i befolkningen utöver sina fasta medlemmar. Det övergripande syftet med Svenskt Friluftsliv är att fungera som företrädare och samlade kraft för friluftorganisationerna såväl när det gäller övergripande friluftrelaterade frågor som frågor som rör civilsamhället. Svenskt Friluftslivs vision är att bidra till ett hållbart friluftsliv i Sverige genom kunskapsspridning, främjandet av organiserat friluftsliv och allmänt bidra till goda förutsättningar till vistelse i naturen på ett hållbart sätt. I detta arbete är skogen och levande skogar central för ett fungerande friluftsliv inklusive för det organiserade friluftslivet som varje år engagerar flera miljoner människor i alla åldrar.

Inspel från Svenskt Friluftsliv

Inspel om äganderätten och brukanderätten

I den föreslagna strategin nämns att en viktig förutsättning för svensk skogspolitik är att äganderättsperspektivet ska stärkas vid formellt skydd av skog och att åtagandet ska bygga på frivillighet och markägarens eget initiativ. Svenskt Friluftsliv värnar självfallet äganderätten till skog, men menar samtidigt att det finns mycket att göra för att öka kunskapen om, och implementering av metoder för, ett mer naturnära brukande av skog i Sverige. Frivillighet har sällan lett till önskvärda effekter, men incitament, information och stöd för att införa ett

mer naturnära skogsbruk skulle vara viktiga steg på vägen. Äganderätt och brukanderätt är inte samma sak. Att öka naturnära skogsbruk skulle inte bara gynna klimatet och miljön, utan även friluftslivet generellt i Sverige. Inte minst erfarenheter och forskning från Finland visar att ett mer naturnära brukande av skog är förknippat med inte bara miljömässigt hållbart brukande av skog, utan även social (friluftsliv t ex) hållbarhet. Sverige har låg andel skog som brukas naturnära jämfört med andra jämförbara länder. Även om det råder delade meningar bland svenska forskare om effektiviteten i skogsproduktionen av ett naturnära skogsbruk, finns anledning att främja och informera om ett sådant skogsbruk i Sverige. Detta skulle kunna vara en gyllene medelväg i Sverige mellan att bevara äganderätten och att skapa skogar som är formellt skyddade. Helst ska skyddsvärda skogar utanför fjällområdet formellt skyddas naturligtvis. Om ägaren motsätter sig skyddsklassningen skulle ett alternativ vara ett naturnära skogsbruk som ändå medger viss skogsproduktion. I fjällområdet ska alla skyddsvärda skogar skyddas. Detta är en medelväg som även skulle gynna det svenska friluftslivet då kalhyggen försvinner och friluftsmiljöer bevaras.

Inspel om de två målen i svensk skogspolitik – ett tredje mål

Markägare och andra aktörer inom skogsbruket har ansvar för att bedriva sin verksamhet på ett hållbart sätt, så att skogspolitikens två jämställda mål om skogsproduktion och miljömässig hållbarhet nås vilket även bidrar till de nationella miljömålen. Svenskt Friluftsliv strävar efter att ett tredje mål införs i svensk skogspolitik, nämligen skogens värde för rekreation och friluftsliv eller "skogens sociala värde" som det ofta sammanfattas som. Friluftslivet bidrar på ett mycket påtagligt sätt till att främja folkhälsa, välbefinnande och livskvalitet i befolkningen, men har även stora ekonomiska värden för samhället. En nationell studie visade nyligen (Svenskt Friluftsliv, 2024) att friluftslivet bidrar med 231 miljarder kr i ekonomiskt värde och över 170 000 arbetstillfällen årligen.

Skogen är friluftslivets viktigaste "arena" och ett tredje jämställt mål i skogspolitiken skulle bidra till att stärka detta perspektiv, inte bara i arbetet med hållbara och levande skogar, utan även att friluftslivet och besöksnäringen bidrar till lokal och regional utveckling.

Den nationella strategin för formellt skydd av skog skulle på ett tydligare sätt kunna lyfta fram de synergieffekter som kan uppstå genom att även fokusera på friluftslivet, till exempel genom att inkludera och synliggöra skogens rekreativvärden och det organiserade friluftslivet i arbetet. Det organiserade friluftslivet specialiserar sig på att ta ut grupper i naturen och är experter på allemansrätten och ett hållbart friluftsliv vilket bidrar till minskat slitage på vår

natur. En fokusering på friluftsliv och friluftslivets förutsättningar kan indirekt underlätta för både skötsel och naturvård av skog och annan natur. Det kan handla om att infrastruktur för vandring och promenad kanaliseras människor till önskade stråk snarare än att de strövar fritt. Det kan även handla om att information och kommunikation fokuserad på friluftslivet och den besökande människan har lättare att "nå fram till besökare" jämfört med information enbart fokuserad på naturen och naturvården i området. Skog och natur tenderar dessutom att värnas högre av allmänheten om den samtidigt är användbar för friluftsliv. En fokusering på friluftsliv och kunskap om allemansrätten kan bidra till ett mer hållbart användande av natur och skog, vilket är en annorlunda typ av skydd av skog, men ändå ett skydd. På så sätt kan friluftsliv och skogens sociala värden indirekt bidra till att skydda särskilt skyddsvärda platser, områden och skog.

Inspel om tätortsnära och vardagsnära natur

Svenskt Friluftsliv ser positivt på strategins förslag om att särskilt arbeta för att skydda tätortsnära skog för att gynna friluftslivet. Tätortsnära natur och skog bör bevaras, förvaltas med stor hänsyn och utvecklas för att gynna friluftslivet eftersom en majoritet av allt friluftsliv, inklusive organiserat friluftsliv, sker i dessa skogliga miljöer. Kommunerna äger mycket skog i den tätortsnära miljön. Vi ser en utveckling mot att fler och fler kommuner i Sverige lägger om sitt skogsbruk mot mer hållbara alternativ till kalhuggning, vilket tydligare borde lyftas fram i föreliggande strategi. Vi ser samtidigt statistik som visar att avverkningen av skog i tätortsnära lägen inte har minskat. Att bevara tätortsnära och vardagsnära natur borde vara av mycket hög prioritet för arbetet med att skydda skog i Sverige.